

Piše Lea Kreszinger,
dr. vet. medicine

Veterinarska klinika Kreszinger
www.klinika-kreszinger.com

Kuje mogu promijeniti ponašanje prije okota, mogu postati nemirne, tražiti osamljenost ili im se smanji apetit. Korisno ih je unaprijed upoznati s "gnijezdom". Pripremite prikladno mjesto, toplo, čisto i suho, ne previše izolirano, tako da se štenad navikne na žamor

Moja ljubimica čeka štence

Možda ste negdje čuli kako je važno da kuje barem jednom tijekom života imaju leglo zato što... Pogrešno ste čuli. No, ako ste ipak odlučili da vaša ljubimica ima potomstvo, možda će vas zanimati nekoliko podataka. Naravno da je prirodne da kuja ima potomstvo u ranijoj dobi, no u svakom slučaju važno je da je zdrava. Preuzgojni posjet veterinaru važan je radi utvrđivanja zdravstvenog stanja i planiranja graviditeta. Uz redovni sistematski pregled preporučuje se testiranje na

Brucellu canis i pretraga na titar psećeg herpes virusa. Dijagnostika graviditeta najčešće se obavlja pomoću ultrazvučnog pregleda. Vlasnici često i samostalno procjenjuju prema pojačanom apetitu i promjenama u aktivnosti, učestalijem mokrenju te naglašenoj potrebi za izolacijom u kasnijoj fazi graviditeta. Rijetko se plodovi mogu ultrazvukom identificirati već u trećem tjednu graviditeta. Pouzdanija identifikacija gestacijskih vrećica dobiva se od 25 do 30 dana

**Kvalitetna
prehrana je
dovoljna, dodaci
nisu potrebni**

iStock

nakon parenja. Pokreti fetusa i otkucaji srca mogu se vidjeti sa 28 dana graviditeta (koji traje od 58 do 63 dana), no često crijevni plin može ometati promatranje fetalnih vrećica. Konačna prenatalna procjena može se obaviti deset do 14 dana prije poroda. Ultrazvukom se također procjenjuje zdravlje plodova i prati se brzina otkucaja srca. Abdominalna radiografija koristi se radi određivanja broja fetusa i može identificirati kosture fetusa sa 43 do 45 dana. Zbog moguće razlike između dana parenja i gestacije preporučuje se rendgenska projekcija sprjeda i sa strane 50. dana (ili nešto kasnije) od zadnjeg parenja. Rendgen se preporučuje obaviti na prazan želudac i debelo crijevo kako bi se poboljšala vizualizacija svih fetusa.

S gravidnošću raste i potreba za hranom

Preporučuje se kuje podvrgnuti smanjenju tjelesne težine prije parenja radi poboljšanja stope začeća i smanjenja rizika od distocije (abnormalna veličina ili položaj fetusa) i loše laktacije. Graviditet nikad nije dobro vrijeme za pokušaj gubitka težine. Tijekom prva tri tjedna trudnoće kuja ne bi trebala dobivati na težini. Prehrana kvalitetnom hranom za odrasle pse je dovoljna, nisu potrebni vitaminsko-min-

eralni dodaci, osim ako je kuja pothranjena. Pothranjene kuje trebale bi u ovoj fazi jesti visokokaloričnu hranu za štenad. U četvrtom tjednu neke kuje izgube apetit, što traje otprilike tjedan dana.

Tijekom druge polovice graviditeta povećava se potreba za energijom, kao i potreba za proteinima i ugljikohidratima. Količinu hrane koju traži gravidna kuja u kasnijoj fazi raste u razmjeru s veličinom i rastom legla. Prosječno povećanje potrošnje hrane od 40 posto prati porast tjelesne težine od 20 do 55 posto. Zbog povećanog intraabdominalnog tlaka, tj. proširenog uterusa, preporučuje se davati više malih obroka. Kuje koje nose velik broj štenadi mogu osjećati jak pritisak i bolove u trbuhi u posljednjem tjednu te im oslabi apetit, a većina ih potpuno prestane jesti 24 do 48 sati prije poroda.

Antitijela iz kolostruma

Kuje bi trebalo redovito cijepiti i prije parenja. Prva imunost šteneta ovisi o konzumaciji kolostruma koji dobiva prvim sisanjem majke. Kolostrum sadrži visoku razinu antitijela i stoga ovisi o imunosnom statusu kuje. Moguće je pri planiranju izmjeriti titar antitijela za štenečak i parvovirus kako biste bili sigurni u odgovarajuću razinu antitijela dobivenih cijepljenjem. Primjena

Tijekom druge polovice graviditeta povećava se potreba za energijom, kao i potreba za proteinima i ugljikohidratima. Količinu hrane koju traži gravidna kuja u kasnijoj fazi raste u razmjeru s veličinom i rastom legla

VAŽNO JE ODRŽAVATI TJELESNU KONDICIJU

Kretanje tijekom graviditeta važno je u održavanju tjelesne kondicije. Brzo hodanje i kratko plivanje najsigurniji su oblici vježbanja. U kasnoj fazi kuja koja nosi veliko leglo možda će se ipak ograničiti na kratke šetnje. Radne kuje trebaju zaustaviti teške aktivnosti zbog rizika od traume abdomena i potencijalnog stresa fetusa.

Stres može uzrokovati poremećaj koncentracije adrenalinu u krvi, što smanjuje protok krvi u materniku i posteljicu te smanjuje dotok kisika plodovima, što može narušiti njihov razvoj.

modificiranih živih cjepliva nikako se ne preporučuje tijekom graviditeta.

Kontrola parazita

Ličinke Toxocare canis učahurene u mišićnom tkivu gravidne kuje mogu se reaktivirati tijekom posljednjeg tjedna graviditeta te prijeći preko posteljice na plodove, a zatim i kroz mlijeko tijekom sisanja te fekalnom kontaminacijom okoliša i lizanjem mладунaca. Važno je shvatiti da redovita dehelmintizacija (čišćenje od parazita) neće utjecati na ovaj proces, no infestacija fetusa može se prekinuti primjenom fenbendazola od 40. dana graviditeta do 14. dana nakon poroda.

Mikrofilarije (ličinke) crva Dirofilaria immitis (srčani crv) također prolaze placentu. Gravidne kuje iz rizičnih područja moraju biti rutinski testirane na srčanog crva i preventivno nositi zaštitu. Preparati koji se sada koriste u prevenciji srčanog crva sigurni su za primjenu kod gravidnih kuja. Štenad bi trebalo dehelmintizirati već od drugog tjedna, a zatim svaka dva tjedna do 12 tjedana starosti.

Neki proizvodi za kontrolu buha nisu odobreni za gravidne kuje.

Pripreme za porod

Kuje mogu promijeniti ponašanje prije okota, mogu postati nemirne, tražiti osamljenost ili im se smanji apetit. Korisno ih je unaprijed upoznati s "gnijezdom". Pripremite prikladno mjesto, toplo, čisto i suho, ne previše izolirano, tako da se štenad navikne na žamor. Stranice kotilice moraju biti dovoljno visoke da zadrže štene unutar okvira sve dok ne napune najmanje četiri tjedna. Ležaj se mora moći prati i treba imati dovoljno prostora za kuju koja leži dok štenci sišu. Potrebno je puno novina i mekih posteljica koje se mogu prati. Idealno je imati i vanjski otvoreni prostor kako bi se štenci mogli igrati kada napune četiri tjedna.

U posljednjem tjednu graviditeta mjeri se

Dijagnostika graviditeta najčešće se obavlja ultrazvučnim pregledom. Vlasnici često i samostalno procjenjuju prema pojačanom apetitu i promjenama u aktivnosti kuje, učestalijem mokrenju te naglašenoj potrebi za izolacijom u kasnijoj fazi graviditeta

istock

Prvo štene obično se okoti unutar četiri sata od početka poroda, tj. kontrakcija maternice. Posteljica izlazi unutar 15 minuta od izlaska svakog šteneta. Prebrojite placente i ako neka nedostaje, potražite pomoć veterinara, jer zaostajanje placente može uzrokovati ozbiljne zdravstvene probleme. Zelenkast iscijedak može se vidjeti do tri tjedna nakon poroda. Naravno, veterinarsku ćete pomoći potražiti ako su trudovi slabi i nepravilni tijekom više od dva sata, ako su snažni i redoviti više od 30 do 50 minuta, ako se pojavljuje plodna voda bez poroda, zatim ako porod traje više od 12 sati, ako ne izlazi placenta, kada rektalna temperatura poraste iznad 39,5°C, kod kontinuiranog gubitka krvi (normalna je pojava kapljica krvi), ako je iscijedak prljav ili smrdi, kad kuja ne reagira na štenad ili ako štenad izgleda abnormalno. Također, veterinaru se obrati ako graviditet traje dulje od 64 dana bez početka trudova i kad su štenci zaglavljeni u porodajnom kanalu.

Prvi tjedni sa štencima

Majka će većinu vremena provoditi uz štence u prva dva tjedna. Laktacija je vrijeme za najveću prehrambenu i kalorijsku potražnju, tako da je važno da su joj hrana i voda uvijek dostupni. Također je važno provjeriti da se štenci dobro hrane, tj. da kuja proizvodi dovoljno mlijeka.

OPREZNO S DODACIMA PREHRANI

Dodavanje kalcija prehrani gravidne kuje je kontraindicirano! Iako se potrebe za kalcijem povećavaju tijekom graviditeta, unos se zadovoljava povećanom količinom hrane. Prekomjerni unos kalcija potiskuje proizvodnju paratiroidnog hormona i povećava rizik od hiperkalzemije. Višak vitamina A pak povezan je s kongenitalnim defektima, uključujući i rascjep nepca. Premda hrana za pse sadržava dovoljno folata, nadopuna vitamina B nije štetna, jer se višak izlučuje mokracijom. Psi samostalno proizvode dovoljno vitamina C i ne trebaju nadopunu. Višak vitamina D može komplikirati sposobnost mobilizacije kalcija u gravidnih kuja. Dopuna omega-3 masnih kiselina pridonosi razvoju mozga i mrežnice plodova.